

constare de dicta Declaratione, nec de revocatione S. Pii, qui loquutus fuit de Missis tantum, quæ celebrantur de sero, etiam forsan, circa solis occasum; unde dicunt, vigere privilegium Eug. IV., et ut quis illo utatur sufficere quamcumque mediocrem causam, ut convalescentiæ, studii, et similibus.

123. Quo vero ad ministrandam Eucharistiam Paulus III., alique Pontifices concesserunt Regularibus facultatem ministrandi in suis ecclesiis omnibus fidelibus. Excipitur tamen 1. Si Episcopus rationabiliter prohiberet alicui, ne Eucharistiam sumeret. Excipitur 2. Communio in mortis articulo, aut periculo, dummodo non adsit extrema aut gravis necessitas, et parochus nequeat, aut nolit ministrare; Lugo Ronc. etc. (1). Excipitur tertio Communio paschalis, id est illa, qua præcepto satisficit, ut communiter aiunt Filliuc. Sa Busemb. etc. Videantur hac de re, quæ dicta sunt *Tr.* 12. n. 41.

124. Quoad facultatem concionandi, olim Regulares ex Clementina *Dudum de sepult.* poterant libere prædicare in suis ecclesiis, et in plateis, sed *Trid. sess. 5. c. 2. de Reform.* statuit, ne in alienis ecclesiis prædicare possent sine licentia Ordinarii, et in ecclesiis propriis sui Ordinis, antequam benedictionem petant ab Episcopo. Quare Religiosis, ut in suis concionentur ecclesiis sufficit, ut petant benedictionem, et si illa denegetur, ut dicunt Lez. Pelliz. Bord. et Salm. cum aliis, adducto Decreto S. C. (2). Sed huiusmodi benedictio, ut dicunt Salm. non requiritur, ut prædicent per plateas; nam Concilium loquitur solum de ecclesiis. Semper tamen debent Regulares habere approbationem suorum Superiorum, qui peccarent, si nullo eorum præhabito examine, iis prædicare permitterent (3). Possunt

(1) Vide opus nostrum l. 6. n. 219. et 240. — (2) Salm. tr. 48. c. 4. n. 178 — (3) lb. n. 476. et 177.

autem Superiores committere, etiam simplicibus clericis tonsuratis ut prædicent, ex privilegio Greg. XIII. Licet S. C. generaliter declaraverit, prædicationem posse committi cuicumque tonsurato (4).

125. Quo vero ad ecclesias alienas, ut dictum est, Regulares ibi prædicare non possunt sine venia Ordinarii, nisi id esset pro duobus aut tribus vicibus, ut dicunt Nav. Barb. Diana Salm., alique; aut dummodo Ordinarius non maneret inibi, et Religiosus aliquis transeunter ibi esset; quia tunc potest illi parochus licentiam concedere prædicandi, ut concessit Greg. XIII. (5). Quando tamen Ordinarius veniam concederet, Religiosus valet concionari in parochiis, etiam contradicente parocho, et quia Ordinarius est parochi Superior, et quia id fuit expresse concessum per Alex. IV. (6).

126. Quæritur 1. utrum liceat Regularibus concionari, contradicente Episcopo? Quando sunt alienæ ecclesiæ, et Episcopus ab initio veniam denegat, proculdubio non licet. Sed si Episcopus jam concessisset licentiam et deinde vellet eam revocare, aut si ecclesiæ esse non propria, dicunt Peyr. Vega Pelliz. et Salm. cum Diana, etc. (7) posse prædicare. Sed huic obstat quod in Tridentino statuitur (*sess. 24. c. 4. de Reform.*); *Nullus autem secularis, sive Regularis, ... contradicente Episcopo, prædicare præsumat.* Obstat insuper Bulla Greg. XV. *Inscrutabili*, in qua statuitur, Episcopum, ut delegatum apostolicæ Sedis; posse punire Religiosos, qui in alienis ecclesiis suorum Ordinum non petita benedictione, aut ipso contradicente, prædicare præsumperint. Sed respondent Salm. quod tam prædicta Bulla, quam Concilium accipiendæ sint iuxta id, quod statuitur in Clementina *Dudum* supracitata, in qua prohibe-

(4) lb. n. 474. — (5) lb. n. 484. — (6) Salm. tr. 48. c. 4. n. 189. — (7) lb. n. 481.

tur prædicare, quando prædicat Episcopus, aut quando solemniter coram ipso prædicatur. Et ita decisum referunt per S. C. Episcoporum et Regularium die 30. jan. 1629. apud Barb. (1). Cum ego tamen observassem Barbosam loc. cit., inveni, quod S. C. declaratio fuerit solummodo quoad conciones in ecclesiis propriis Regularium. Unde quoad ecclesias alienas mihi non videtur probabilis supradicta responsio.

127. Quæritur 2. utrum Episcopus valeat examinare Religiosos petentes veniam concionandi in ecclesiis non propriis? S. C. apud Barb. (2) die 12. januar. anno 1628. statuit affirmative; sed negant Salm. (3) cum Pelliz. Bord. Diana Peyr. etc. ex Bulla Leonis X. *Superna*, in qua statutum fuit, ut nemo ad concionandum admitteretur, nisi prius per Superiores suos respective examinatus; et deinde declaratum fuit ibidem, quod Religiosus approbationem sui Superioris ostendere debet. Respondent deinde Salm. cum Pelliz. et Granada supradictam contrariam S. C. Declarationem non amplius quam probabilem præ se ferre sententiam; unde non esse præferendam Bullæ Leonis. At, inquam, saltem probabile est ex dicta Declara-

(1) In *Trid. sess. 5. c. 2.* — (2) Loc. cit. — (3) Salm. tr. 48. c. 4. n. 186.

tionem, quod Episcopus valeat examinare, et aliter negare possit licentiam. E contrario Bulla Leonis prohibet Episcopis, ne admittant Religiosum, non afferentem approbationem sui Superioris, sed non vetat illum examinare, si velit et negare veniam, si ipse renuat examinari.

128. Animadvertendum tandem est, Ordinarium ex Concil. Lateranensi V. posse suspendere et punire concionatores regulares in tribus casibus in quibus immo ipsi ipso facto suspenduntur a concionando: 1. Si prædicent miranda, falsa, aut incerta. 2. Si prædicent prophetias non fundatas in sacra Scriptura, aut non approbatas a Sede apostolica. 3. Si prædicando detrahunt Episcopis, et suis Superioribus. Insuper ex *Trid. sess. 5. c. 2.* Episcopus potest suspendere et punire Regulares illos, qui prædicant propositiones hæreticas, erroneas, aut scandalosas (4). Demum adnotandum quod Urbanus VIII. in Constit. *alias felicis rec.*, etc. data 11. april. 1635. (in extensum relata apud p. Ferrar. *Bibl. tom. 5. verb. Oracula, pag. 342. n. 9.*) revocavit omnia privilegia ab antecessoribus regularibus concessa *viva vocis oraculo*, exceptis iis quæ testificata fuerint per ministros quibus vi sui officii fides adhiberi solet.

(4) Salm. lb. n. 488.

TRACTATUS XXI.

DE CHARITATE ET PRUDENTIA CONFESSARII.

PUNCTUM UNICUM.

1. De confessarii charitate in excipiendo penitente.
2. In eo audiendo.
3. In eo corrigendo.
4. De prudentia in interrogando, admonendo, et disponendo.
5. Remedia generalia.
6. Remedia particularia.

1. Quatuor sunt officia quæ bonus confessarius exercere debet, patris nempe, medici, doctoris et iudicis.

Quod autem attinet ad doctoris et iudicis officium, sat de eo actum est in opere in omnibus tractatibus hucusque expositis. Restat nunc agendum de officio patris ad quod pertinet charitas, et de officio medici ad quod spectat prudentia. Confessarius, ut boni patris partes adimpleat, debet charitate esse plenus. Et primo charitatem adhibere debet in benigne excipiendo omnes sive pauperes, sive rudes, sive peccatores sint.

Nonnulli tempus solummodo insunt in audiendis confessionibus aliquorum devotorum, aut personarum spectabilium, quia, ut has a se repellant, non est eistantus animus. Si tamen ad se aliquis miserabilis peccator accedat, ægre auditur, et conviciis oneratus arcetur; unde fit, ut ille miser qui postquam sibi maximam vim intulerit, ut ad sua peccata confitenda veniret, se tam aspere acceptum sentiens, odium in Pœnitentiæ Sacramentum concipiat, et desperans se posse invenire, qui sibi opituletur, et se absolvat a peccatis, in perditæ vitæ lubricum laxis habentis præceps ruat, et in salutis desperationem incidat. Secus boni confessorii agunt; cum ad se hujusmodi peccatores confluunt, benigne hos accipiant, et (quasi victor capti præda) exultant, perpendiculariter sibi sortem contigisse, animam de manibus dæmonis eripere. Sciunt hoc Sacramentum proprie non pro justis fuisse constitutum, sed pro peccatoribus; etenim veniales culpæ, ut remittantur, non indigent sacramentali absolutione, cum multis aliis modis deleri possint; sciunt quoque Christum protestatum fuisse his verbis: *Non enim veni vocare justos, sed peccatores. Marc. 2. 17.* Propterea confessorii charitatis viscera induens, quo magis animas peccatorum multitudine, et atrocitate coinquinatas reperiat, eo magis, ut Deo ipsas lucrifaciat, majore charitate eas amplectitur, eisque animum præbet his aut similibus verbis: *Eia frater! bono animo esto, noli timere: peccata tua impavide confitere. Aperi omnia confidenter, nullius te pudeat. Nihil refert, si in omnes tuæ conscientiæ sinus non introspereris; sufficit si ad interrogata respondeas. Age Deo gratias, qui te hucusque ad pœnitentiæ expectavit. Nunc tibi mutanda est vita. Lætare, quia Deus certe omnia peccata, quantumvis ingentia, tibi remittit, si bonam habes voluntatem; ideoque te expectavit, ut*

tibi parceret. Igitur hilari animo dic omnia, nihil involucris tegas.

2. Charitatem deinde longe majorem ostendere debet in confessionem excipiendo. Caveat ne se impatientem, aut tædio affectum exhibeat; nec ostendat admiratione percelli de peccatis quæ narrantur; modo pœnitens non sit ita animo durus, aut petulans, ut plura et atrociora peccata sine ullo rubore, et sine ulla displicentia animique sensu exponeret; quia tunc opus habet pro viribus efficere, ut a pœnitente quanta sit illorum deformitas, et magnitudo percipiatur; ideoque tunc acrior requiritur correctio, ut ipse a lethali lethargo expergescat. Verum quidem est, quod (ut dicunt doctores) in actu confessionis abstinere debent confessorii a correctione facienda: ne forte exterriti pœnitentes peccata reticeant; nihilominus hoc intelligitur regulariter loquendo: cæterum multoties expedit ad ulteriora non procedere, et statim pœnitentem corripere, præcipue cum confitetur peccatum valde enorme, aut si ipse fuerit in aliquo vitio habitatus, ut peccati gravitatem comprehendat. Advertat tamen, ne eum exasperet, nec perterreat. Quapropter, postquam eum, quantum opus fuerit, correxerit, statim ei animum faciat ad reliqua peccata confitenda, dicens: *Eia frater! vis te ab hoc vitio resipiscere? Num ita est? Et quoniam hoc facere es paratus, esto animo hilari. Itaque enarra reliqua peccata, nihil reticens. Cave, queso, ne sis aliquod sacrilegium commissurus. Hoc enim esset maximum omnium peccatorum, quæ hucusque commisit. Igitur dic omnia animo forti, vince teipsum; confitere omnia sincere; Deus enim paratus est tibi parcere.*

3. Deinde in fine confessionis oportet, ut confessorius vehementiori ardore ac studio incumbat, ut pœnitenti percipere faciat gravitatem et multitudinem ejus peccatorum, ac miserum damnationis statum in quo

reperitur; sed hoc semper maxima cum charitate fiat. Verumtamen congruentius est tunc verbis gravioribus uti, ut sic melius ad bonam mentis frugem redire possit; nihilominus efficere debet, ut pœnitens intelligat hoc, quod ei dicitur, non ab animo irato, sed ex singulari amore et commiseratione erga suam animam procedere. Quod poterit hoc modo exprimi: *Fili mi! considera ne vitam damnati, quam duxisti? Percipisne malum, quod operatus es? Quid tibi mali fecit unquam Deus tuus, quem tu ita perdite contempsisti? Si Jesu Christo nullus fuisset tibi inimicior, potuisses cum illo te gerere pejus? Sed queso, animadvertite quis sit hic Jesus. Hic est ille qui cum esset Deus, nullius egens, factus est homo propter te; voluit mori in Cruce, ut te de inferno redimeret. Ah fili, si interim mortuus esses, si in hac nocte, quo iturus fuisses? ubi nunc esses? esses in aeterno igne inferni. Quid de te factum erit, si vitam hæc nocte ductam pergas in posterum vivere? Poteris sic salvari? Expergiscere, et vide, quod nisi mores in melius mutes, jam es damnatus. Quid boni ex tot peccatis tibi collegisti? Nonne consideras, quod duplicem infernum tibi paras, unum hinc angoris et miseriæ, alterum illic pœnarum? Age fili, averte a malo, desine peccare, et te totum in Dei brachia, quæ ad te suscipiendum sua extensa, committe; sufficit quantum ei peccasti. Ego totis viribus, et toto corde te adjuvare volo; veni ad me semper ac tibi lubet, quoniam invenies patrem, qui te benigne suscipiet. En firmiter nunc statue te sanctum velle effici. Per te stat; Deus enim semper paratus est, et propterea tibi hoc tempus impertitus est, ut avertas a malo, et facias bonum. Oh quam bonum est amicum habere Deum etc. (S. Franciscus Sales, ut Deo alliceret peccatores, potissimum curabat, ut ipsi cognoscerent pacem, qua fruuntur illi qui Deo adhærent, et*

*vitam infelicem, quam ducit qui a Deo alienus est). Postea adjuvabit eum ad doloris actus efformandum, et si dispositus est, eum absolvat, et remedia salutaria, quibus possit se a peccatis servare, suggerat, atque ei pœnitentiæ imponat (sed de his in eum, sequenti agetur). Si autem fuerit absolutionis incapax, aut expediens videbitur differendam esse absolutionem, assignet ei diem in quo regredi debeat, dicendo ei sic: *Eia frater! tali die te expecto, ne prætermittas ad me redire; animo forti magnoque sis, ut tibi dixi; commenda te quotidie beate Virgini, et veni ad me. Si forte tunc invenies me aliorum confessiones excipientem, accede; te enim ante alios audiam. Si atibi ero, fac ut me arcessant, omnia deseram, ut tu confitearis. Et sic dulcibus verbis a se dimittat. Hæc est via qua peccatores tales allici possunt, nempe cum eis agere quanta maxima fieri potest, charitate: alioquin, si ipsi in confessarium incident, qui cum eis inclementer agat, a confessione horrebuat, confiteri negligent, et effrænte in perditionem ibunt.**

4. Ad medici officium spectat prudentia, quæ requirit, ut confessorius ad recte curandum pœnitentem suum, prius cognoscat causas et originem omnium infirmitatum spiritualium, interrogando de habitu, de occasionibus peccandi, de loco, tempore, et personis cum quibus peccavit. Et ex his se dirigere debet ad debitas correctiones faciendas, quas nunquam omittere debet eum quibuscumque personis, licet quacumque illustri qualitate fulgeant, nec cum principibus, magistratibus, prælatis, parochis, aut sacerdotibus, cum ipsi se accusant de culpis gravibus, et sine nimio animi sensu: cum hujusmodi licet adhiberi debeant correctiones verbis lenioribus et discretioribus; majori tamen animi fortitudine et calore fiat, cum ex istorum peccatis propter gravius damnatum quod suo malo exemplo

aliis afferri potest, perniciosior flagitiorum consequens esse soleat licentia. Propterea cum istis, si suo desunt officio, admonitio non omittenda est, licet in bona fide existant. Cum aliis vero, qui aliqua laborant inculpabili ignorantia, an adhibenda sit admonitio cum profutura non est, vide dicta *Tr.* 16. (cum de confessione locuti sumus ex *n.* 108.) Deinde audita confessione debet confessarius procedere ad disponendum per actus doloris et propositi poenitentem ad absolutionem. Iterum hic advertendum quod diximus *Tr.* 16. *n.* 105. *in fine*, quod si poenitens esset indispositus, tenetur confessarius (quemadmodum dicunt Suarez Laym. et alii) pro viribus efficere, ut disponatur, nihil curans quod alii expectent, aut abeant. In eodem *Tr.* 16. *n.* 51. locuti fuimus de prudentia, quam adhibere debet confessarius in injungenda poenitentia pro viribus spiritualibus poenitentis, ne onere majore, quam poenitentis vires patiuntur, illum gravet. Sed maxime confessario intendendum est, ut opportuniora applicentur remedia, quibus poenitens in Dei gratia conservari valeat.

5. Sermonem autem facturus de remediis, quæ insinuari debent poenitentibus, dico, alia esse generalia, alia particularia pro aliquo vitio particulari. Generalia omnibus insinuanda, sunt 1. Amor erga Deum, cum ipse ad hunc solum finem nos creavit. Et curetur pariter, ut poenitens cognoscat pacem interiorum qua donantur, qui Dei amicitia fruuntur, et infernum quem ante tempus experiuntur qui alieni sunt a Deo; addita pernicie temporali, quam secum trahit peccatum. 2. Sæpe se commendare beatæ virginis, Rosarium recitando; se commendare Angelo Custodi, et alicui Sancto peculiari protectori. 3. Frequentia Sacramentorum, et si unquam in aliquod peccatum mortale incidit, statim se confiteri, 4. Veritatum æternarum

consideratio, et præ cæteris consideratio mortis; et patribus familias insinuanda est quotidiana mentalis oratio in communi cum familia, aut saltem Rosarium una cum filiis. 5. Dei præsentia, cum urget tentatio, dicendo: *Deus me videt*... 6. Quolibet vesperi conscientiam scrutari cum animi dolore et proposito. 7. Sæcularibus, ut in aliqua congregatione se adscribant, et sacerdotibus oratio mentalis, et gratiarum actiones post Missam, et ut perlegant saltem aliquem libellum spiritualem ante et post Missam.

6. Remedia autem particularia assignabuntur pro vitiorum diversitate, v. gr. illi qui aliquo odio tenentur, insinuetur ut quotidie commendat Deo illum quem odit, recitando pro ipso Orationem dominicalem et Salutationem angelicam, et cum se turbari sentit memoria injuriæ sibi illatæ, reminiscatur contumeliarum, quibus ipse Deum affectit. Illi qui in peccata turpia prolapsus est, ut otium vitet, malos socios et occasiones aufugiat; et illi qui habitum pravum per longum tempus contraxit in hoc vitio, ut non solum vitet proximas occasiones, sed etiam quasdam remotas, quæ sibi tam debili ad resistendum factæ erunt proximæ. Huic præcipue imponatur, ne unquam intermittat recitare ter Salutationem angelicam in honorem puritatis beatissimæ Virginis, mane et vesperi, repetendo semper coram ejus imagine propositum non peccandi, et supplicationem, ut sibi perseverantiam impetret. Potissimum autem confessarius curet; ut frequenter hic communicet, cum Eucharistia dicatur *Vinum germians virgines*. Illi qui solitus fuit blasphemias proferre, insinuetur ut novies, vel quinque lingua signet crucem super terra, et ut quotidie saltem semel dicat Orationem dominicalem et Salutationem angelicam in honorem Sanctorum, in quos execratus fuit; et ut quolibet mane, dum a cubili surgit, renovet propositum

patienter ferendi occasiones indignationis, et ter dicat beatæ Virginis quolibet mane: *Domina mea, dona patientiam*. Et id non solum inserviet, ut sanctissima Maria sibi opitaletur, sed etiam, ut in occasionibus reperiat habitus factus dicendi eadem

verba. Aut assuescat diceri, *do, maledictum sit peccatum meum, maledictus sit demon, etc.* Alia remedia assignabit confessarius pro sua prudentia, inspectis circumstantiis occasionum, personarum, et munerum.

TRACTATUS ULTIMUS

QUOMODO SE GERERE DEBEAT CONFESSARIUS CUM POENITENTIBUS DIVERSORUM GENERUM

CAPUT UNICUM.

4. ad 7. *Punct. I. De iis qui in occasione proxima versantur.*
8. ad 15. *Punct. II. De habituatibus et recidivis.*
46. et 47. *De Ordinandis pravo habitu irretitis.*
48. ad 30. *Punct. III. De interrogationibus faciendis poenitentibus neglectæ conscientiæ; et I. De interrogationibus faciendis rudibus juxta ordinem præceptorum.*
31. *II. De interrogationibus faciendis poenitentibus diversorum statuum, et conditionum: et I. Sacerdotibus.*
32. *II. Monialibus.*
33. *III. Judicibus. IV. Scribis. V. Medicis.*
34. *VI. Chirurgis et pharmacopolis. VII. Negotiantibus. VIII. Sartoribus.*
35. *IX. Proxeneticis, et venditricibus.*
36. *X. Barbitonsoribus, et capillorum fictitiorum (vulgo Perruche) artificibus; et hic fit sermo de juvenibus qui mulieribus aptant caput.*
37. ad 41. *Punct. IV. De pueris et puellis.*
42. et 43. *Punct. V. De personis pietati addictis.*
44. et 45. *Punct. VI. De mutis et surdis.*
46. et 47. *Punct. VII. De moribundis.*
48. et 49. *Punct. VIII. De capite damnatis.*
50. ad 53. *Punct. IX. De a dæmonibus vexatis.*
54. et 55. *Punct. X. De mulieribus.*

PUNCTUM I.

QUOMODO SE GERERE DEBEAT CONFESSARIUS CUM IIS QUI SUNT IN PROXIMA OCCASIONE PECCANDI.

1. Maxima confessarii cura debet

esse se bene gerendi cum iis qui sunt in proxima occasione peccandi, aut in vitiis consuetudinarii sunt, aut recidivi. Hi sunt duo magni scopuli in quos major confessariorum pars impetunt, et deficiunt. In capitulo sequenti sermonem faciemus de habituatibus et recidivis; hic de occasionariis. Certum est quod si occisiones satagerent occasiones fugere, major peccatorum pars evitaretur. Satan, remotis occasionibus, parum lucratur, sed cum homo ultro in occasionem proximam se immittit, ut plurimum et fere semper hostis victoriam canit. Occasio, præsertim in materia turpium delectationum, est quasi rete, quod ad peccatum trahit, et simul mentem obcæcat: ita ut homo peccet, quin videat quod agat. Sed deveniamus ad proximam. Occasio primo dividitur in voluntariam et necessariam. *Voluntaria* est illa, quæ facile vitari potest. *Necessaria* quæ amoveri nequit sine gravi damno, aut scandalo. Secundo dividitur in proximam et remotam. *Remota* est illa in qua homo raro peccat, vel illa quæ ubique reperitur. *Proxima per se loquendo*, est illa in qua homines communiter ut plurimum deficiunt. *Proxima autem per accidens*, seu respectiva est ea quæ licet respectu aliorum non sit proxima, tamen respectu alicujus proxima est, vel quia hic in tali occasione frequenter est lapsus, vel quia prudenter timeri potest ne labatur propter experientiam cognitam suæ fragili-